

Húsnæðis-, mannvirkja- og skipulagsstofnun

Jóhanna Hrund Einarsdóttir

Borgartúni 21

105 REYKJAVÍK

Garðabær, 12. maí 2026

Málsnúmer: 202604-0005

IAS

Efni: Stækkun landeldisstöðvar í Vestmannaeyjum

Vísað er til erindis Húsnæðis- mannvirkja- og skipulagsstofnunar frá 9. apríl 2026 þar sem óskað er umsagnar Náttúrufræðistofnunar um umhverfismatsskýrslu vegna stækkunar landeldisstöðvar í Vestmannaeyjum.

Fyrirtækið Laxey hf. (áður Icelandic Land Farmed Salmon) hefur sótt um leyfi fyrir landeldi á 7.000 tonna hámarks lífsmassa laxfiska á ári í Vestmannaeyjum eða um 11.500 tonna áætlaðri árlegri framleiðslu. Fyrirtækið hyggst stækka landeldisstöð sína og sækja um leyfi fyrir allt að 22.000 tonnum af hámarks lífsmassa eða áætlaðri framleiðslu á um 42.000 tonnum laxfiska á ári. Fiskeldið stendur við Viðlagafjöru sem staðsett er austarlega á Heimaey. Áætlað er að meðal standandi lífmassi verði um 20.000 tonn og hámarks lífmassi sé 22.000 tonn.

Náttúrufræðistofnun hefur kynnt sér matsskýrsluna og gerir eftirfarandi athugasemdir.

Framkvæmdasvæðið er að nær öllu leyti á röskuðu svæði þar sem efnistaka hefur verið stunduð um nokkurt skeið úr eldhrauni sem rann til sjávar í gosinu 1973. Svæðið er umkringt merkilegum jarðminjum sem hafa hátt verndargildi og landslag er að mörgu leyti einstakt hérlandis enda fáir staðir þar sem jafn nýleg hraun hafa flætt til sjávar. Þó svæðið sé raskað þá er efnistaka að mörgu leyti mun minna inngríp hvað varðar ákveðna náttúrufarsþætti eins og áskýnd, landslag, útivistargildi og jafnvel fuglalíf heldur en stórfelld uppbygging mannvirkja líkt og fylgir áætluðu fiskeldi. Möguleikar til endurheimtar t.d. á gróðri og dýralífi er einnig meiri á efnistökusvæði en á uppbyggingarsvæði. Taka þarf tillit til þessa eðlismunar á verðandi notkun svæðisins og þeirri breytingu sem verður á umhverfinu.

Ljóst er að bæði stækkun fiskeldisins og seiðaeldi á nýjum stað munu þrengja að svæðum sem eru á náttúruuminjaskrá og hverfisvernduð, þetta á sérstaklega við hverfisverndarsvæði HV-6 (Þorbjörn) og HV-27 (Urðarviti).

Fram kemur í skýrslunni að þar sem öll ker Laxeyjar verði yfirbyggð muni lýsing ekki hafa áhrif á fuglalíf. Náttúrufræðistofnun bendir á að í Vestmannaeyjum eru stærstu lundavörp landsins og eina varpsvæði skrofu á Íslandi og eru stærstu vörp skrofu í nágrenni við framkvæmdasvæðið, þ.e. í Ystakletti, Elliðaey og Bjarnarey. Þá eru stór vörp bæði sjósvölu og stormsvölu í Elliðaey og Bjarnarey. Þekkt er að ungar allra þessara tegunda eiga það til að fljúga í átt að ljósum í stað þess að fljúga til hafs og því þarf að halda ljósmengun í lágmarki. Þó kerin verði yfirbyggð getur önnur lýsing á svæðinu orðið til þess að ungar lendi í hrakningum. Í Vestmannaeyjum er löng hefð fyrir því að almenningur komi fuglum til bjargar á ungatíma en þar sem fiskeldissvæðið verður ekki opið almenningi er mikilvægt að svæðið verði vaktað frá ágúst byrjun og út nóvember, og þeim fuglum sem fljúga inn á svæðið verði komið til sjávar. Þá þarf

einnig að vakta annað fuglalíf reglulega á svæðinu því fiskeldi getur laðað að fugla, einkum máfa en einnig aðrar tegundir. Gæta skal þess að aðgerðir sem miðast að því að fæla burt fugla valdi þeim ekki skaða.

Virðingarfyllst,

Ingvar Atli Sigurðsson,
jarðfræðingur

Vegna: Máls nr. 0486/2025, Stækkun landeldisstöðvar í Vestmannaeyjum (Kynning umhverfismatsskýrslu)

Athugasemd:

Með tölvupósti úr Skipulagsgátt þann 9. apríl 2026 leitar Skipulagsstofnun umsagnar Fiskistofu varðandi fram lagða umhverfismatsskýrslu vegna fyrirhugaðrar stækkunar landeldisstöðvar í Vestmannaeyjum, mál nr. 0486/2025.

Þeir áhættuþættir sem Fiskistofa horfir til vegna fiskeldisstarfsemi á Íslandi felast í mögulegum áhrifum af því ef fiskar sleppa frá fiskeldisstöð og til þess hvort líkur geti verið á því að sjúkdómar eða sníkjudýr í eldisfiski geta smitað villta fiska og haft áhrif á viðkomu stofna þeirra.

Ef fiskar sleppa úr fiskeldisstöð geta þeir valdið neikvæðum vistfræðilegum áhrifum á ef þeir berast í veiðivötn. Það er því mikilvægt að hugað verði sérstaklega að því að affall frá stöðinni sé útbúið á þann hátt að líkur á því að fiskar sleppi séu litlar. Fram kemur í matskýrslunni að búast verði við því að fiskar geti sloppið frá stöðinni og landeldisstöðvum almennt og tilgreinar mögulegar leiðir til að varna því að slík slys verði og hvernig bregðast megi við ef fiskar sleppa. Í skýrslunni kemur fram að stuðst verði við tvöfalda/prefalda vörn gegn slyasleppingum frá stöðinni, annars vegar stárlistar í eldiskörum/tromlu eða diskasíur og hins vegar fiskilgildru í frárennsli stöðvar. Körfu verði komið fyrir í hjáveitubrunni til að hindra varanlega að fiskur fari fram hjá tromlusíu. Síur/grindur á niðurföllum verði með nógu litlum möskva á viðeigandi stöðum. Skynjarar og myndavélar verða til staðar sem nema hættuástand og loka kerfum þegar hætta er á að kerfi farið á yfirfall. Jafnframt því er tilgreint að viðbragðsáætlun verði unnin og kynnt starfsmönnum stöðvarinnar. Því telur Fiskistofa að litlar líkur séu á því að fiskar muni berst frá stöðinni í náttúruleg vistkerfi laxfiska.

Í kafla 5.4.1 eru tilgreind þau lög sem geta átt við. Fiskistofa telur rétt að tilgreina þar einnig lög nr. 61/2006 um lax- og silungsveiði.

Í kafla 5.4.4. er að finna eftirfarandi staðhæfingu: „Enn sem komið er eru áhrif erfðablöndunar ekki mælanleg í íslenskum ám“. Það er ekki rétt og vísar Fiskistofa t.d. á skýrslu (<https://www.hafogvatn.is/is/midlun/utgafa/haf-og-vatnarannsoknir/samantekt-voktunar-vegna-ahrifa-sjokviaeldis-a-islenska-laxastofna-2024>) Hafrannsóknastofnunar um vöktun áhrifa sjókvíaeldis á íslenska laxastofna 2024.

Þar sem um landeldi er að ræða er ekki mikil hætta á að smit berist í villta stofna og hægt að bregðast við ef sjúkdómar koma upp í eldisstöðinni og varna því að smit berist frá stöðinni.

Höfundur: Guðni Magnús Eiríksson

Sent inn þann: 18.05.2026 , **Fyrir hönd:** Fiskistofa

Skipulagsstofnun
Borgartúni 7b, 105 Reykjavík

19. maí 2026
202604-0016/A.B.

Efni: Umsögn - Mat á umhverfisáhrifum - Stækkun landeldisstöðvar í Vestmannaeyjum - Kynning umhverfismatsskýrslu - Skipulagsstofnun.

Vísað er til erindis Skipulagsstofnunar dags. 13. apríl sl. þar sem óskað er umsagnar Náttúruverndarstofnunar um umhverfismatsskýrslu vegna stækkunar landeldisstöðvar Laxeyjar hf. við Viðlagafjöru í Vestmannaeyjum. Stofnunin veitti umsögn um matsáætlun varðandi verkefnið 2. maí 2025.¹

Framkvæmdarlýsing

Í umhverfismatsskýrslu kemur fram að Laxey hf. áformi að stækka núverandi landeldisstöð sína við Viðlagafjöru í Vestmannaeyjum og sækja um leyfi fyrir allt að 42.000 tonna ársframleiðslu laxfiska. Núverandi rekstrarleyfi heimilar allt að 7.000 tonna hámarks lífmassa en eftir stækkun er gert ráð fyrir að hámarks lífmassi í stöðinni verði allt að 22.000 tonn í fullum rekstri.

Jafnframt eru áform um að reisa nýja seiðaeldisstöð á athafnasvæðinu við Viðlagafjöru þar sem hámarks lífmassi verður allt að 800 tonn. Þá kemur fram í skýrslunni að framkvæmdin verði byggð upp í áföngum og að áætluð vatnspörf framkvæmdarinnar verði um 28 m³/sek af jarðsjó.

Náttúruverndarstofnun bendir á að í umsögn stofnunarinnar við matsáætlun framkvæmdarinnar var ranglega vísað til svæðis nr. 235 á náttúruminjaskrá, en framkvæmdarsvæðið er samkvæmt umhverfismatsskýrslu innan svæðis nr. 723, Helgafells og Eldfells.

Náttúruminjaskrá

Í umhverfismatsskýrslu kemur fram að framkvæmdarsvæðið sé innan svæðis á náttúruminjaskrá nr. 723, Helgafells og Eldfells. Svæðinu er lýst sem stórfenglegu landslagi með sérstakt fræðslugildi um myndun og mótun lands.² Náttúruverndarstofnun bendir á að skráning svæðisins á náttúruminjaskrá endurspegli sérstakt verndargildi þess á landsvísu.

¹ <https://skipulagsgatt.is/files/d45ca97e-2b48-44d4-bf09-2e1166d15824>

² <https://ust.is/nattura/natturuverndarsvaedi/natturuminjaskra/sudurland/>

Náttúruverndarstofnun telur að svæði á náttúruminjaskrá eigi að vera sér umhverfisþáttur í umhverfismati vegna þess verndargildis sem skráningin byggir á. Verndargildi svæðisins byggir meðal annars á landslagsheild, eldfjöllunum, hrauninu og jarðsögulegu gildi svæðisins.

Náttúruverndarstofnun bendir á að þótt svæðið hafi þegar orðið fyrir raski vegna efnistöku hefði vandaður frágangur svæðisins getað dregið úr áhrifum á landslag og ásynd³, en umfangsmikil og varanleg uppbygging mannvirkja á svæðinu festir í sessi breytta ásynd og landnotkun til lengri tíma.

Að mati Náttúruverndarstofnunar geta umfangsmikil mannvirki og frekara rask innan svæðisins haft neikvæð áhrif á verndargildi svæðisins, sérstaklega með tilliti til landslags og ásyndar.

Niðurstaða framkvæmdaraðila í umhverfismatsskýrslunni er að áhrif framkvæmdarinnar á landslag og ásynd séu talin nokkuð neikvæð.

Stofnunin telur því mikilvægt að við áframhaldandi hönnun, framkvæmdir og leyfisveitingar verði lögð áhersla á að lágmarka rask og sjónræn áhrif framkvæmdarinnar og að frágangur taki mið af verndargildi og sérstöðu svæðisins.

Hraun

Í umhverfismatsskýrslu kemur fram að framkvæmdarsvæðið sé umlukið eldhrauni frá gosinu árið 1973 sem nýtur sérstakrar verndar samkvæmt 61. gr. laga nr. 60/2013 um náttúruvernd. Í skýrslunni kemur jafnframt fram að framkvæmdir muni valda beinu og varanlegu raski á hluta hraunsins en að raskið verði staðbundið og taki til lítils hluta af heildarþekju hraunsins á svæðinu. Framkvæmdaraðili telur áhrif framkvæmdarinnar á jarðmyndanir því vera óverulega neikvæð og tekur Náttúruverndarstofnun undir það.

Í 61. gr. laganna er kveðið á um sérstaka vernd þeirra vistkerfa og jarðminja sem taldar eru upp í 1. mgr. og 2. mgr. sama ákvæðis. Samkvæmt 3. mgr. ákvæðisins ber að forðast röskun þeirra náttúrufyrirbæra, sem undir greinina falla, nema brýna nauðsyn beri til og ljóst að aðrir kostir séu ekki fyrir hendi. Í greinargerð með frumvarpi til laga um náttúruvernd er með orðalaginu „brýn nauðsyn“ lögð áhersla á að einungis mjög ríkir hagsmunir geti réttlætt röskun og þá fyrst og fremst brýnir almannahagsmunir.

Náttúruverndarstofnun leggur áherslu á að fjallað sé um náttúrufyrirbærin í tillögunni og það komi fram hvaða leiðir verði farnar til þess að forðast rask þeirra sbr. 61. gr. náttúruverndarlaga og hvaða valkostir séu skoðaðir. Náttúruverndarstofnun bendir á að ef tillagan gerir ráð fyrir röskun á náttúrufyrirbærunum þurfi að rökstyðja þá ákvörðun, tilgreina hvaða brýnu almannahagsmunir réttlæti röskunina og gera grein fyrir öðrum kostum sem skoðaðir hafa verið sem mögulegir valkostir við útfærslu framkvæmdarinnar og ástæðum þess að þeir urðu ekki fyrir valinu.

Framkvæmdarleyfi

Stofnunin bendir á að skylt er að afla framkvæmdaleyfis, eða eftir atvikum byggingarleyfis, vegna allra framkvæmda sem fela í sér röskun á svæðum sem njóta sérstakrar verndar, sbr. skipulagslög og lög um mannvirki. Á þetta að tryggja að tekið sé til ítarlegrar skoðunar hvort

³ <https://www.namur.is/>

framangreint skilyrði sé uppfyllt. Við mat á leyfisumsókn ber að vega saman mikilvægi náttúruminjanna sem í húfi eru og hagsmuni af fyrirhugaðri framkvæmd. Við matið skal litið til verndarmarkmiða 2. og 3. gr. laga nr. 60/2013 um náttúruvernd, auk þess sem tekið skal mið af mikilvægi minjanna og sérstöðu í íslensku og alþjóðlegu samhengi, sbr. 3. og 4. mgr. 61. gr. laganna.

Ákveði leyfisveitandi að veita leyfi þrátt fyrir framangreint skal hann, með vísan í 5. mgr. 61. gr. náttúruverndarlaga, rökstyðja þá ákvörðun sérstaklega og gera grein fyrir öðrum kostum sem skoðaðir hafa verið sem mögulegir valkostir við útfærslu framkvæmdarinnar og ástæðum þess að þeir urðu ekki fyrir valinu. Einnig skal gera grein fyrir fyrirhuguðum mótvægisaðgerðum, sem og mögulegri endurheimt náttúruverðmæta þegar það á við. Þá skal afrit af útgefnu leyfi sent Náttúruverndarstofnun, sbr. 6. mgr. ákvæðisins.

Þess má einnig geta að leyfisveitanda er heimilt, skv. 5. mgr. 61. gr. náttúruverndarlaga, að binda leyfi þeim skilyrðum sem eru nauðsynleg til að draga úr áhrifum framkvæmdarinnar á þau náttúrufyrirbæri sem verða fyrir röskun.

Landslag og ásynd

Í umhverfismatsskýrslu kemur fram að áhrif framkvæmdarinnar á landslag og ásynd séu talin nokkuð neikvæð, meðal annars vegna umfangs mannvirkja og samlegðaráhrifa með öðrum mannvirkjum á svæðinu. Jafnframt kemur fram að áhrifanna muni gæta á svæðum sem njóta hverfisverndar vegna landslags og ásyndar.

Náttúruverndarstofnun tekur undir að framkvæmdin muni hafa neikvæð áhrif á landslag og ásynd svæðisins. Stofnunin bendir á að samkvæmt 1. gr. laga nr. 60/2013 um náttúruvernd sé það markmið laganna að vernda til framtíðar meðal annars fjölbreytni landslags og að samkvæmt 3. gr. laganna skuli stefnt að því að varðveita landslag sem er sérstætt, fágætt eða hefur sérstakt fagurfræðilegt og menningarlegt gildi.

Náttúruverndarstofnun bendir á að verndargildi svæðisins byggi meðal annars á eldfjallalandslagi, hraunmyndunum og sterkum jarðsögulegum einkennum sem tengjast Helgafelli, Eldfelli og hrauninu frá árinu 1973. Landslag svæðisins mótast bæði af náttúrulegum þáttum og þeirri manngerðu starfsemi sem þegar hefur átt sér stað á svæðinu. Þótt svæðið hafi þegar orðið fyrir raski vegna efnistöku og annarrar starfsemi hefði vandaður frágangur svæðisins getað dregið úr áhrifum á landslag og ásynd, en umfangsmikil og varanleg uppbygging mannvirkja á svæðinu festir breytta ásynd og landnotkun í sessi til lengri tíma.

Að mati Náttúruverndarstofnunar geta umfangsmikil mannvirki og frekara rask innan svæðisins haft neikvæð áhrif á landslagsheild, sjónræna upplifun og þau gildi sem skráning svæðisins á náttúruminjaskrá byggir á. Stofnunin telur því mikilvægt að við áframhaldandi hönnun, framkvæmdir og leyfisveitingar verði lögð áhersla á að lágmarka sjónræn áhrif framkvæmdarinnar eins og kostur er og að frágangur taki mið af verndargildi og sérstöðu svæðisins.

Fuglalíf

Í umhverfismatsskýrslu er fjallað um möguleg áhrif fráveitu vegna losunar á næringarefnum sem gæti haft áhrif á fuglalíf. Þar kemur meðal annars fram að aukið framboð næringarefna og lífrænna efna geti haft áhrif á fæðuframboð fugla og þar með haft áhrif á fuglasamfélög, bæði með jákvæðum og neikvæðum hætti.

Náttúruverndarstofnun telur jákvætt að í umhverfismatsskýrslu sé fjallað um möguleg tengsl milli fráveitu og fuglalífs. Að mati stofnunarinnar byggir umfjöllunin þó að mestu á almennri lýsingu á því hvernig fráveita frá fiskeldi geta almennt haft áhrif á fuglalíf. Auk þess er fjallað lítið um staðbundnar aðstæður á áhrifasvæði framkvæmdarinnar, þar á meðal hvaða fuglategundir gætu orðið fyrir áhrifum, hvernig breytingar á fæðuframboði getur orðið og hvort aukin ásókn, svo sem máfugla, gætu haft áhrif á varp og varpárangur annarra tegunda og hvaða áhrif þetta gæti haft á fuglalífið á svæðinu. Þá er takmarkað fjallað um möguleg áhrif á fuglategundir sem hafa hátt verndargildi í Vestmannaeyjum.

Stofnunin bendir á að Vestmannaeyjar eru mikilvægt fuglasvæði á lands- og alþjóðavísu og þar er að finna fuglategundir sem hafa hátt verndargildi. Náttúruverndarstofnun telur því mikilvægt að við útgáfu starfsleyfis verði sérstaklega hugað að vöktun á mögulegum áhrifum starfseminnar á fuglalíf, meðal annars með tilliti til breytinga á ásókn fugla að svæðinu vegna næringarefnalosunar og aukinnar starfsemi.

Í umsögn sinni á fyrri stigum málsins (sem vísað er til hér í inngangi) benti stofnunin á mögulega áhrif ljósmengunar framkvæmdarinnar á fuglalíf, sér í lagi aðdráttarafl ljóssins á lundapysjur og aðra unga sjófugla (eins og skrofa og sjósvala). Æskileg mótvægisaðgerð vegna þessa væri að setja upp vöktunaráætlun sem væri í gildi á þeim tíma sem ungar þessara tegunda eru að halda út á sjó með það að markmiði að finna þá fugal sem gætu hafa týnst og í framhaldi af því að koma þeim aftur til sjávar. Vöktunaráætlunin gæti verið unnið í samstarfi við Náttúrustofu Suðurlands og/eða Náttúrufræðistofnun.

Meðhöndlun úrgangs

Náttúruverndarstofnun bendir á að þrátt fyrir að í umhverfismatsskýrslu sé gerð grein fyrir fyrirhugaðri þurrkun og nýtingu seyru liggur ekki fyrir hvar eða með hvaða hætti hvar efninu verði komið fyrir (bls. 44).

Að mati stofnunarinnar getur nýting á svona miklu magni á lífrænum úrgangi haft áhrif og hefði því átt að vera hluti af umhverfismatinu. Náttúruverndarstofnun telur mikilvægt að slík nýting taki mið af áhrifum á náttúru, fuglalíf, vatnsgæði og viðkvæm vistkerfi.

Virðingarfyllst,

Axel Benediktsson
sérfræðingur

Fróði Guðmundur Jónsson
sérfræðingur

Akureyri, 20.05.2026

Tilvísun: 2604306

Umsögn Matvælastofnunar um umhverfismatsskýrslu Laxeyjar hf. vegna fyrirhugaðrar stækkunar landeldisstöðvar í Vestmannaeyjum.

Vísað er í beiðni Húsnæðis-, mannvirkja- og skipulagsstofnunar, dagsett 9. apríl 2026, um umsögn Matvælastofnunar vegna umhverfismatsskýrslu Laxeyjar hf. vegna stækkunar landeldisstöðvar í Vestmannaeyjum. Óskað er athugasemda um hvernig framkvæmdaraðili hyggist vinna að umhverfismati framkvæmdarinnar.

Laxey hf. (hér eftir nefnt framkvæmdaraðili) hyggst stækka landeldisstöð sína í Viðlagafjöru, Vestmannaeyjum. Núverandi leyfi framkvæmdaraðila er fyrir 7.000 tonna hámarkslífmassa en áformin snúast um að auka hámarkslífmassa í 22.000 tonn á ári. Reiknað er með að ársframleiðsla eldisins í fullum afköstum geti orðið allt að 42.000 tonn á ári. Einnig eru áform um að reisa seiðastöð þar sem hámarks lífmassi verður allt að 800 tonn. Áætluð vatnspörf framkvæmdar er 28 m³ /sek af jarðsjó og er áætlað að framkvæmdin þurfi um 3 l/sek af ferskvatni. Framkvæmdaraðili hyggst búa til ferskvatn með RO-síun auk þess að fá umframvatn frá veitum bæjarins. Framkvæmdaraðili áformar að áfangaskipta uppbyggingunni og verði hún byggð upp í sex áföngum (leyfi þegar í gildi fyrir fyrsta áfanga). Gert er ráð fyrir að eldisstöðin nái fullum afköstum eftir árið 2032. Áætluð vatnspörf miðað við fullan rekstur og valkost 1 er um 28 m³ /sek og er reiknað með að þörf sé á 74 borholum til að anna vatnspörf eldisins. Áætluð raforkuþörf um 30 MW.

Matvælastofnun gerði athugasemdir við matsáætlun framkvæmdaraðila sem hefur að mestu verið brugðist við í umhverfismatsskýrslu. Matvælastofnun hefur farið yfir umhverfismatsskýrslu framkvæmdaraðila og hefur eftirfarandi athugasemdir.

Í kafla 3.4.6 er umfjöllun um seyru og vísað í frekari umfjölun í kafla 3.9. Matvælastofnun vil benda á að vinnsla og meðhöndlun fiskimykju og annar úrgangs frá eldinu er leyfisskyld.

Í kafla 3.4.9 er fjallað um fyrirhugaða seiðaeldisstöð. Að mati Matvælastofnunar þarf að gera grein fyrir hver meðhöndlun á bæjarvatni verður ef til þess kemur að það verði notað. Horfa verði þar til sjúkdóma- og smitvarna.

Í kafla 3.5 er umfjöllun um eldisáætlun og líffræðilega rekstrarþætti. Að mati Matvælastofnunar er mikilvægt að gera frekari grein fyrir fóðri í gegn um eldisferilinn, hvernig hlutföll þurrefnis í fóðri skiptist eða skilar sér í eldisafurðir, slóg, haus/hrygg, fiskimykju og losun með fráveitu út í umhverfið. Þannig sé gerð betri grein fyrir heildstæðri losun frá eldinu og ætti að vera í grunntölum fyrir reksturinn. Misræmi er milli umhverfismatsskýrslu og viðauka C um mat á dreifingu frárennslisefna. Í umhverfismatsskýrslu er miðað við 47.000 tonn af fóðri en mati Vatnaskila er miðað við 46.000 tonn.

Í kafla 3.6 og 5.1 er fjallað um vatnstöku og jarðsjó. Í ljósi þeirrar reynslu sem komin er á eldið hjá Laxey í Viðlagafjöru telur Matvælastofnun að endurskoða þurfi þá fyrirætlun rekstaraðila að ætla ekki að UV-geisla jarðsjóinn. Tengja verður þá umfjöllun við kafla 3.11 um sjúkdómavarnir, lyfja- og efnanotkun. Reiknað er með að framleiða allt að 4.000 m³ af ferskvatni á dag. Um er að ræða mjög mikið magn og þarf að mati Matvælastofnunar að setja það í samhengi við orkunotkun sem áætluð er í slíka framleiðslu

Í kafla 3.8 er fjallað um sláturúrgang og einnig vísað til stáltanka fyrir fiskúrgang frá slátrun í kafla 3.4.5. Að mati Matvælastofnunar þarf að gera betur grein fyrir því magni sem reiknað er með að falli til við slátrun. Matvælastofnun vil benda á að skv. löggjöf um aukaafurðir dýra, er blóðvatn skilgreint sem aukaafurð dýra. Óheimilt er að farga aukaafurðir dýra nema skv. viðurkenndri vinnsluaðferð. Grófhreinsun og dauðhreinsun á skiljuvatni fullnægir ekki kröfum laga um aukaafurðir dýra m.t.t. vinnslu. Matvælastofnun vil benda á að sú vinnsla og meðhöndlun sem lýst er í þessum kafla og kafla 3.9 er leyfisskyld starfsemi.

Í kafla 3.11 er fjallað um sjúkdómavarnir, lyfja- og efnanotkun. Matvælastofnun vísar til athugasemdar við kafla 3.6 er snýr að vatnstöku og meðhöndlun jarðsjár. Umfjöllun um sjúkdómavarnir er að mati Matvælastofnunar nokkuð almenn og ekki nægilega ítarleg til að leggja endanlegt mat á alla heilbrigðis- og smitvarnapætti starfseminnar. Í skýrslunni kemur m.a. fram að framkvæmdaraðili telji ekki þörf á UV-geislun sjávar áður en í eldiskerfi stöðvarinnar að ekki sé þörf á viðbragðsáætlun vegna laxalúsar. Matvælastofnun bendir á að þó áhætta vegna laxalúsar í landeldi sé almennt mun minni en í sjókvíeldi, þarf mat á sjúkdómavörnum ekki eingöngu að taka til laxalúsar heldur einnig annarra mögulegra smitefna sem geta borist með vatni, fiski, búnaði, starfsfólki, flutningum eða frárennsli. Stofnunin telur mikilvægt að rekstraraðili leggi mat á smitvarnalegt öryggi jarðsjós sem nýttur verður í eldisstöðinni og tryggi eftir fremsta megni að smitefni úr umhverfinu berist ekki inn í eldiskerfi stöðvarinnar með inntaksvatni. Í því samhengi þarf að meta þörf á meðhöndlun inntaksvatns, svo sem með UV-geislun eða öðrum sambærilegum aðferðum.

Í kafla 3.12 er fjallað um dælingu í brunnbát. Matvælastofnun leggur áherslu á að viðbragðsáætlanir séu til staðar verði óhöpp við dælingu sem geti valdið stroki. Tengja þarf þá umfjöllun við kafla 3.13 enda er talin mesta hættan á stroki við dælingu.

Í kafla 3.13 er fjallað um varnir gegn slyssaleppingum. Að mati Matvælastofnunar þarf að skoða það atvik sem átti sér stað í vetur og huga að hvernig hægt er að bæta þær varnir með tilliti til stroks sem varð þá. Í því tilviki komst fiskur út í sjó þrátt fyrir allar þær varnir sem vísað er til í umhverfismatsskýrslu.

Í kafla 5.4 er fjallað um stök og erfðablöndun. Að mati Matvælastofnunar mætti gera betur grein fyrir þeim ám sem eru í mestri nálægð við eldið.

Að mati Matvælastofnunar vantar umfjöllun um raforkunotkun sem fyrirhugað eldi þarfnast. Samkvæmt umhverfismatsskýrslu þá þarf rúmlega 30 MW í eldið. Mikilvægt er að mati Matvælastofnunar að sýna fram á samræmi milli orkuþarfarinnar, hvernig hún skiptist milli mismunandi rekstrarþátta og getu flutningskerfisins í Vestmannaeyjum. Einnig þarf að greina betur frá varaafli sem fjallað eru um í kafla 3.4.7 og hvor það muni anna orku ef rof verður á afhendingu. Huga verði að þessum atriðum í sambandi við velferð eldisfisksins og hættu á massadauða ef rof verður á orkuafhendingu.

Með hliðsjón af framangreindu gerir Matvælastofnun ekki athugasemdir við að umhverfismatið haldi áfram á þessu stigi, en telur að áður en til breytingar rekstrarleyfis kemur þurfi framkvæmdaraðili að leggja fram ítarlegri gögn m.a um sjúkdómavarnir, innra eftirlit og stökvarnir.

Matvælastofnunar gefur út rekstrarleyfi til fiskeldi og hefur eftirlit með rekstri og búnaði í samræmi við lög um fiskeldi, nr. 71/2008, og reglugerð um fiskeldi, nr. 540/2020, auk þess sem stofnunin hefur eftirlit með velferð og fisksjúkdómum og forvörnum gegn þeim, í samræmi við gildandi lög og reglugerðir.

Virðingarfyllt,
f.h. Matvælastofnunar

Steinar Rafn Beck Baldursson
Fagsviðsstjóri leyfamála

Vegna: Máls nr. 0486/2025, Stækkun landeldisstöðvar í Vestmannaeyjum (Kynning umhverfismatsskýrslu)

Athugasemd:

Minjastofnun Íslands hefur móttekið erindi Skipulagsstofnunar í Skipulagsgáttinni, þar sem óskað er eftir umsögn um umhverfismatsskýrslu vegna áforma Laxeyjar hf um að stækka landeldisstöð sína við Viðlagafjöru í Vestmannaeyjum. Allt fyrirhugað framkvæmdassvæði er í nýju hrauni sem rann í Heimaeyjargosinu 1973. Þar er því ekki að vænta neinna fornleifa. Minjastofnun Íslands hefur ekki athugasemdir við matsskýrsluna.

Höfundur: Þór Ingólfsson Hjaltalín

Sent inn þann: 20.05.2026 , **Fyrir hönd:** Minjastofnun Íslands

Austurvegur 65 - 800 Selfoss

Sími 480 8250 – Veffang www.hsl.is – Netfang hsl@hsl.is – Kennitala 480284-0549

Húsnæðis-, mannvirkja og skipulagsstofnun

Borgartúni 21
105 Reykjavík

Selfossi, 18. maí 2026
2504052HS RS

Efni: Stækkun landeldisstöðvar í Vestmannaeyjum - kynning umhverfismatsskýrslu

Þann 9. apríl sl. móttók Heilbrigðiseftirlit Suðurlands erindi frá Húsnæðis-, mannvirkja og skipulagsstofnun í gegnum Skipulagsgáttina þar sem óskað er eftir umsögn embættisins um kynningu umhverfismatsskýrslu vegna fyrirhugaðrar stækkunar landeldisstöðvar Laxeyjar hf. í Vestmannaeyjum.

Laxey hf. áformar að stækka landeldisstöð fyrirtækisins í Viðlagafjöru í Vestmannaeyjum úr 7.000 tonna hámarks lífmassa á ári í allt að 22.000 tonna hámarks lífmassa (úr 11.500 tonna ársframleiðslu í 42.000 tonna ársframleiðslu). Seiðaeldi fer úr 200 tonnum í allt að 800 tonna hámarks lífmassa þar sem gert er ráð fyrir að ný seiðaeldisstöð verði byggð í Viðlagafjöru. Gert er ráð fyrir 48 yfirbyggðum eldiskerjum auk 22 minni kerjum sem verða í þremur skýlishúsum. Önnur mannvirki telja vinnsluhús, tækjahús, ísverksmiðja, varaafsstöð, 60 m³ olúgeymi, geymar fyrir sláturúrgang og dauðan fisk, fóðurkerfi og vinnsluhúsnæði fyrir fiskimykju.

Áætluð ferskvatnspörf fyrir framleiðsluna er 28 m³/sek og er gert ráð fyrir 70-75% endurnýtingu vatns. Ætlunin er að framleiða allt að 4.000 m³/dag af ferskvatni úr jarðsjó með síukerfi. Þegar hafa verið boraðar 17 borholur og við fullan rekstur er gert ráð fyrir 74 borholum. Neysluvatn frá HS Veitum er notað til hrogna- og smáseiðaeldis. Raforka kemur frá dreifikerfi Landsnets og er heildaraflþörf áætluð 30 MW. Gert er ráð fyrir varaafli fyrir mikilvæga innviði.

Úrgangsefni (seyra og fóðurleifar) verða hreinsuð úr frárennslisvatni eldiskerja og er áætlað að hreinsun fastefnis verði 75%. Fráveituvatn er leitt til sjávar um stokk sem endar í brimvarnargarði, en með stækkun eldisstöðvarinnar verður að stækka fráveitukerfið annað hvort með því að endurbyggja núverandi fráveitustokk eða bæta við nýjum sambærilegum stokki. Fiskigildru verður komið fyrir á fráveitunni til að varna því að óæskilegir hlutir eða lifandi fiskur berist til sjávar. Lagt er upp með að engin lyf verði notuð við framleiðsluna og að efnanotkun takmarkist við þrif þar sem notaðar verða vistvottaðar sápur og sótthreinsiefni. Blóðvatn og vinnsluvatn frá

Þrifum í sláturhúsi er haldið aðskilið frá öðru frárennsli og er það síað og sótthreinsað áður en því er veitt í viðtaka. Frárennsli frá starfsmannaaðstöðu verður leitt í hreinsistöð eða rotþró og siturbeð.

Úrgangsefni úr frárennslisvatni eldiskerja fara í mykjugeyma sem losaðir verða reglulega. Mykjan verður þurrkuð í vinnsluhúsnæði þ.a. þurrefnisinnihald verður allt að 90% og hægt að flytja í stórsekkjum til notenda. Miðað við 42.000 tonna eldisframleiðslu er áætlað að mykja verði 5.200 tonn þurrvigt Til að byrja með verður mykjan sölt en þegar seiðaeldisstöð kemst í gagnið verður notast við ferskvatn frá stöðinni til að þynna út saltið. Sláturúrgangur og dauður fiskur fara í geyma með maurusýru og er selt til fyrirtækja með tilskilin leyfi til mjölvinnslu.

Áætluð efnistaka af svæðinu er um 320.000 m³ og verður hluti af því nýttur til steypugerðar. Umframefni af svæðinu er áætlað um 230.000 m³ og verður komið fyrir í gamalli námu syðst á svæðinu til að byrja með. Ef sú náma dugar ekki verður efni einnig geymt á landsvæði sem ætlað er fyrir seinni áfanga framkvæmdarinnar. Á norðursvæði lóðar munu jarðefni sem fyrir er vera nýtt til í fyllingu lóðar, undir mannvirki, í vegi og plön. Allt umframefni verður flutt á efnisvinnslusvæði sveitarfélagsins.

Í umhverfismati voru metin áhrif framkvæmdarinnar á umhverfisþættina grunnvatn, viðtaka og lífríki, fuglalíf, strok og erfðablöndun, loftslag, landslag og ásynd, og jarðmyndanir. Að teknu tilliti til grunnástands, viðmiða, mögulegra umhverfisáhrifa og mótvægisáðgerða voru áhrif framkvæmdarinnar talin nokkuð neikvæð á *viðtaka og lífríki og landslag og ásynd*, en óveruleg á *grunnvatn, fuglalíf, strok og erfðablöndun, loftslag og jarðmyndanir*.

Heilbrigðiseftirlit Suðurlands hefur farið yfir ofangreinda umhverfismatsskýrslu fyrir téða framkvæmd og gerir eftirfarandi athugasemd:

1. Samkvæmt skýrslunni er fyrirhugað að þurrka mykju og önnur úrgangsefni, sem hreinsuð verða úr frárennslisvatni eldiskerja, með áburð sem lokaafurð. Ef ekki reynist unnt að nýta mykjuna sem áburð er horft til þess valkostar að brenna efnið þar sem varmi og aska verða lokaafurð. Í skýrslunni er ekki fjallað um lyktarmengun sem getur borist frá slíkri starfsemi og hvaða aðferðum á að beita til að draga úr lyktarónæði.

Að öðru leyti telur embættið að skýrslan geri nægjanlega grein fyrir eðli, umfangi og umhverfi framkvæmdarinnar, þeim umhverfisþáttum og valkostum sem matið tók til sem og fyrirhuguðum mótvægisáðgerðum og vöktun á vegum framkvæmdaraðila. Embættið gerir hvorki athugasemdir við hvernig unnið var úr gögnum til að meta umhverfisáhrif, framsetningu niðurstaðna í skýrslunni né heldur niðurstöður umhverfismatsins.

Heilbrigðiseftirlit Suðurlands veitir brennsluverum þar sem nafnvarmaafli er 1-50 MW og spennistöðvum þar sem spennar innihalda yfir 2.000 lítra af olíu starfsleyfi skv. lögum nr. 7/1998 um hollustuhætti og mengunarvarnir og reglugerð nr. 550/2018 um losun frá atvinnurekstri og mengunarvarnaeftirlit. Einnig veitir embættið starfsleyfi vegna ýmissa verkþátta á meðan á framkvæmdum stendur, s.s. efnisnámi, fyllingu þar

sem hentugur úrgangur sem ekki er spilliefni er nýttur á tæknilegan hátt við landmótun, haugsetning jarðefna (bæði tímabundin eða varanleg) og eftir atvikum verktakaaðstöðu skv. ofangreindri reglugerð auk starfsmannabúða skv. reglugerð nr. 903/2024 um hollustuhætti.

F.h. Heilbrigðiseftirlits Suðurlands,

Rán Sturlaugsdóttir

Rán Sturlaugsdóttir
heilbrigðisfulltrúi

HMS

Borgartúni 21

105 Reykjavík

Umsögn Vegagerðarinnar á umhverfismatsskýrslu „Stækkun landeldisstöðvar í Vestmannaeyjum“

Yðar tilvísun: 486/2025

Vegagerðin hefur fengið til umsagnar umhverfismatsskýrslu vegna fyrirhugaðrar stækkunar landeldisstöðvar í Vestmannaeyjum, dags. 7. apríl 2026. Vegagerðin sendi áður umsögn, dags. 7. maí 2025, um matsáætlun sömu framkvæmdar.

Vegagerðin hefur rýnt umhverfismatsskýrslu á grundvelli gr. 22 og 23 laga um umhverfismat framkvæmda og áætlana nr. 111/2021, með hliðsjón af hlutverki stofnunarinnar að stuðla að öruggum, sjálfbærum, greiðum og hagkvæmum samgöngum.

Síða 1/2

Í umhverfismatsskýrslunni *Stækkun landeldisstöðvar í Vestmannaeyjum* kemur fram að áformað sé að stækka landeldisstöðina þannig að framleiðslan geti orðið allt að 42.000 tonn á ári. Núverandi leyfi heimilar hámarkslífmassa allt að 7.000 tonnum en eftir stækkun verði hámarkslífmassi í stöðinni allt að 22.000 tonn í fullum rekstri. Einnig eru áform um að reisa aðra seiðaeldisstöð á athafnarsvæði vestan við Viðlagafjöru þar sem hámarkslífmassi verði allt að 300 tonn.

Í umsögn Vegagerðarinnar um matsáætlun framkvæmdarinnar kom fram það álit stofnunarinnar að í umhverfismatsskýrslu bæri að fjalla ítarlega um umferð tengda uppbyggingu og rekstri fiskeldisins. Í umhverfismatsskýrslu þurfi að liggja fyrir mat á umferðarsköpun, möguleg áhrif á framkvæmda- og rekstartíma og hvort grípa þyrfti til aðgerða til að styrkja vegi eða aðrar breytingar til að tryggja öryggi vegfarenda. Enn fremur taldi Vegagerðin æskilegt að gera grein fyrir umferðarsköpun á Hringveginum og aukningu á umfangi flutninga með Herjólf.

Að mati Vegagerðarinnar hefur ekki verið fjallað með fullnægjandi hætti um framangreinda þætti í framlagðri umhverfismatsskýrslu. Vegagerðin ítrekar mikilvægi þess lagt verði mat á áhrif framkvæmdarinnar á umferð og öryggi vegfarenda, bæði á framkvæmdatíma og rekstartíma. Þar sem um er að ræða sveitarfélagavegi, þ.e. vegi á ábyrgð og í rekstri sveitarfélags, eru mögulegar aðgerðir á forsjá og undir eftirliti Vestmannaeyjabæjar.

Í fyrri umsögn Vegagerðarinnar kom jafnframt fram að ekki væri fjallað um áhrif framkvæmdarinnar á öryggi siglinga í matsáætlun og að í umhverfismatsskýrslu bæri að gera grein fyrir áhrifum á öryggi siglinga við Vestmannaeyjar, sérstaklega áhrifum á ljósgeisla Urðarvita. Vegagerðin telur að í framlagðri umhverfismatsskýrslu hafi ekki verið gerð fullnægjandi grein fyrir áhrifum framkvæmdarinnar á öryggi siglinga, þar á meðal mögulegum áhrifum á ljósgeisla Urðarvita, né hvaða aðgerðum verði gripið til ef áhrif reynast geta orðið á sjónlínu eða virkni vitans. Vegagerðin vísar í þessu sambandi einnig til athugasemda Samgöngustofu.

Vegagerðin
Suðurhraun 3
210 Garðabær
+354 522 1000
vegagerdin.is

vegagerdin
@vegagerdin.is

Vegagerðin ítrekar því fyrri athugasemdir sínar sem fram komu í umsógn um matsáætlun framkvæmdarinnar og telur að ekki hafi verið brugðist við þeim með fullnægjandi hætti í framlagðri umhverfismatsskýrslu.

Virðingarfyllst
f.h. Vegagerðarinnar
Hólmfríður Bjarnadóttir

Undirskrift

Síða 2/2

Vegagerðin

Umsögn Vestmannaeyjabæjar

Umhverfismat framkvæmda - Stækkun landelisstöðvar í Vestmannaeyjum í 42.000 tonna ársframleiðslu

Vestmannaeyjabær barst þann 9. apríl 2026 beiðni frá HMS um að veita umsögn vegna umhverfismatsskýrslu varðandi stækkunar landeldisstöðvar Laxeyjar hf. í og við Viðlagafjöru í Vestmannaeyjum. Stækkunin felur í sér aukningu á hámarks lífmassa frá 7.000 tonnum í 22.000 tonn og aukningu á ársframleiðslu frá 11.500 tonnum í 42.000 tonn.

Í umhverfisskýrslu eru lagðir fram tveir valkostir ásamt 0 kosti þar sem ekki er farið í stækkun stöðvarinnar. Valkostur 1 felur í sér ársframleiðslu um 42.000 tonnum af laxi og valkostur 2 gerir ráð fyrir umfangsminni framleiðslu aukningu, 23.500 tonn. Umfjöllunarefni umhverfismats eru áhrif á grunnvatn, viðtaka og lífríki í viðtaka, fuglalíf, strok og erfðablöndur, loftslag og landslag og ásjúnd, og jarðmyndanir.

Samhliða umhverfismati framkvæmda hefur Vestmannaeyjabær auglýst tillögu að breyttu Aðalskipulagi Vestmannaeyja 2015-2035 vegna stækkunar iðnaðarsvæðis I-3 og breytingu á Deiliskipulagi við Viðlagafjöru skv. 31. og 41. gr. Skipulagslaga nr. 123/2010.

Jarðefni

Vestmannaeyjabær telur jákvætt að fluttur verði sandur fyrir framkvæmdina frá höfuðborgarsvæðinu sem léttir álag á nýtingu auðlindarinnar sem er af skornum skammti í Vestmannaeyjum.

Um notkun jarðefna segir að til að móta svæðið undir stækkun eldisstöðvarinnar þurfi að flytja til fast jarðefni sem nú þegar er til staðar syðst og nyrst á framkvæmdasvæðinu. Áætlað er að efnismagn sem til falli við landmótun og skeringar verði 320.000 m³ og að umframefni sem eftir verði, verði um 230.000 m³, að mestu bögglaberg og gjall. Umframefni verði komið fyrir í gamalli námu syðst á svæðinu til að byrja með og á efnisvinnslusvæði í umsjón Vestmannaeyjabæjar. Af þessu má geta að stækkun landeldisins muni nýta 90.000 m³ af efni til viðbótar við þegar samþykkt áform. Ekki er tilgreint áætlað magn af ólíkum tegundum jarðefna.

Með stækkun athafnasvæðis fiskeldisins, iðnaðarsvæðis I-3, yfir megin hluta efnisvinnslusvæðis E-1, fellur úr gildi eina skilgreina efnisvinnslusvæði í

Vestmannaeyjabær

Vestmannaeyjum. Eitthvað efni mun falla til við landmótun á Athafnasvæði AT-2 að mestu rauðamöl.

Ljóst er að þegar burðarsterk jarðefni í Viðlagafjöru klárast verður nauðsynlegt að finna nýtt svæði til efnistöku. Þar að auki eru jarðefni í Vestmannaeyjum, eðli svæðisins samkvæmt af skörnum skammti og því mikilvægt að huga ávallt að hagkvæmri nýtingu jarðefna til framtíðar.

Vestmannaeyjabær hefur í nokkurn tíma safnað óvirkum úrgangi svo sem steypubrotum sem hægt er að nýta í neðri jarðlög og þar sem kröfur um gæði eru minni. Ákjósanlegt væri ef að skoðaðir væru möguleikar á nýtingu þessa efnis. Það að flytja þurfi jarðefni burt af svæðinu gæti virkað letjandi varðandi að flytja verðmæt jarðefni til geymslu og tryggja ávallt hagkvæma nýtingu sem fer ekki umfram gæði.

Til að tryggja sem hagkvæmasta nýtingu jarðefna í framkvæmdum fyrir landeldið væri gagnlegt að gera magnáætlum um hvernig gæða er þörf fyrir mismunandi undirlög og hvaða efni myndu uppfylla þær kröfur. Þannig er hægt að tryggja að ekki sé notað efni sem hefur gæði umfram þörf er og mögulega greina tækifæri fyrir nýtingu óvirs úrgangs og jarðefna af lélegri gæðum.

Umferð og innviðir

Í heildina er gert ráð fyrir ferðum allt að 67 flutningabíla með eftir vagna á viku. Fram kemur að mesta umferðin frá framkvæmdasvæðinu fari beinustu leið til hafnar og að aukin umferð ætti ekki að leiða til áhrifa innan þéttbýlis. Gera má ráð fyrir að varningur muni berast til Eyja við Eiðið eða með Herjólf. Báðir kostir kalla á auknaumferð um Strandveg sem tilheyrir miðbæjarsvæði Vestmannaeyja. Þar er nú þegar þó nokkur umferð akandi og gangandi vegfarenda, verslunar- og íbúðarhúsnæði. Mikilvægt er að skoða ráðstafanir við Strandveg til að tryggja umferðaröryggi, t.d. lækkaðan hámarkshraða, upphækkuð gatnamót og eftirlit með þyngdartakmörkunum.

Það er óljóst hversu mikið af hráefni verði flutt með Herjólf, en það er ljóst að með tilkomu aukinna flutninga með tilheyrandi áhrifum á rekstur eykst enn mikilvægi rekstar öryggis Landeyjahafnar.

Grunnvatnshlot

Gerð hefur verið greining á áhrif grunnvatnstöku landeldisins á grunnvatnshlot og niðurdrátt.

Nýlega staðfesti Vestmannaeyjabær skipulagsáform um uppbyggingu baðlóns við Skanshöfða. Lónið gerir ráð fyrir að nýta grunnvatn til að keyra varmadælur fyrir lónið og mögulega sem íblöndunarefni baðlónsvatns. Gert er ráð fyrir að baðlónið muni þurfa allt að 15 l/s til orkuöflunar. Magnið er hverfandi miðað við grunnvatnstöku landeldisstöðvarinnar en vert væri að gera grein fyrir fyrirhugaðri grunnvatnstöku baðlónsins sem er í sama grunnvatnshloti.

Fráveita, viðtaki og lífríki viðtaka

Fráveituvatni frá eldiskerjum verður veitt til sjávar um svokallaðan hamarshaus, sem er stokkur sem endar í brimvarnargarði. Fyrir hvert 1 kíló af fóðri sem er notað fellur til um 1 kg af seyru með 10% þurrefni. Gert er ráð fyrir að 75% þurrefnis verði hreinsuð úr frárennsli með tromlu/diskasíum.

Seyran verður fyrst um sinn sölt en þegar seiðaeldisstöðin á svæðinu kemst í notkun verður hægt að notast við ferskvatn frá stöðinni til að þynna út saltið. Til að geta leyst áskoranir í flutningi á seyrunni, sem er verðlítill og nýtist eingöngu til landgræðslu, verður byrjað að setja upp þurrkara til að umbreyta 10% þurrefnis mykjunni í 90% þurrefnis mjöl sem er hægt að flytja í stórsekkjum. Ráðstöfun á þurrkaðri seyru/áburði verður í samráði við bændur eða mögulega umsjónaraðila landgræðsluverkefna. Efnið verður til lands og mun að líkindum leiða til bætts kolefnisfótspors í framleiðslu fyrirtækisins.

Áætlanir Laxey gera ráð fyrir ofangreindri meðferð sem fyrsta valkosti en lítil reynsla á notkun aðferðarinnar. Miðað við fóðurnotkun, 49.000 tonn/ári má gera ráð fyrri þurrefni til áburðar til landgræðslu, 3.675 tonn á ári. Þurrefni sem veitt er í fráveitu er 1.225 tonn á ári. Það verður umfangs mikið verkefni að koma svo miklu magni áburðar í dreifingu.

Unnið var þynningar- og dreifingarlíkan til áætlunar þynningarsvæðis fráveitu miðað við „varfærna sviðsmynd sem gerir ráð fyrir að hreinsun fastefnis úr frárennslinu verði 75%. Straumar í viðtaka við Viðlagafjöru eru sterkir og einkennist strandlengjan við fjöruna að mestu af hraundröngum svo viðverða fólks og dýra er afar takmörkuð á svæðinu. Miðað við sviðsmynd sem gefin er í dreifilíkani er ljóst að næringarefnin dreifast hratt, en styrkur næringarefna frá fráveitu verður nokkuð hár næst fjörunni. Ekki er gert ráð fyrir að til uppsöfnunar næringarefna komi í fjöruborðinu.

Áætlanir Laxeyjar gera ráð fyrir ofangreindu ferli sem fyrsta valkost til meðhöndlunar á seyru en lítil reynsla er fyrir hendi hér á landi varðandi nýtingu fiskelidsseyru hér á landi. Mikilvægt er að ekki berist meira þurrefni til sjávar til að forsendur dreifilíkans um dreifingu og uppsöfnun efna haldi sér.

Viðtaki og lífríki viðtaka

Skoðuð voru áhrif framkvæmdanna á líffræðilegu gæðapættina svifþörungum, hryggleysingja á mjúkum botni og botnþörungum á hörðum botni og efna- og eðlisefnafræðilega gæðapáttinn næringarefni.

Greiningarnar gefa almennt til kynna að það náist gott ástand í um 200 metra fjarlægð frá strönd. Þá segir að ekki sé áætlað að næringarefni nái að safnast upp við ströndina að miklu leyti en að gera megi ráð fyrir að þegar aukin næringarefni berast stöðugt með frárennsli muni þörungavöxtur tækifæristegunda aukast. Þá megi einnig gera ráð fyrir að svifþörungar geti aukið vöxt sinn með auknu framboði næringarefna í vatnshlotinu.

Vestmannaeyjabær

Gerð var greining á hvort að næringarefni frá siturbeði fyrir rotpró geti borist í grunnvatn og áhætta talin lítil á því. Forsendur um grunnvatn gera ráð fyrri lekum jarðlögum og hraðri endurnýjun jarðsjávar. Hefur verið lagt mat á það hvort að hvort að næringarefni frá frárennsli í sjó geti borist í grunnvatn og einnig hvort að næringarefni og svifþörungur geti með tímanum haft áhrif á lekt bergsins?

Landslag, ásýnd og jarðmyndanir

Staðsetning landeldis í Viðlagafjöru er ákjósanleg þar sem stórum meirihluta svæðisins hefur verið raskað og svæðið er nokkuð falið í landslaginu sem umlykur svæðið. Nú þegar einkennis Viðlagafjara af mannvirkjum landeldisins og tekið er undir að aukin umsvif muni hafa takmörkuð áhrif miðað við það sem komið er. Það verður til framtíðar mikilvægt fyrir ásýnd að fjarlægja ekki land sem umlykur stöðina, huga að uppbroti byggingarreita og að mönum.

Vestmannaeyjabær fagnar umfjöllun um ásýnd nálægra svæða og jarðmyndana sem eru viðkvæm og einstök. Er það talið til merkis um metnað framkvæmdaraðila til að vernda landslag og ásýnd Eldfellshrauns og nálægra útsýnisstaða.

Nýlega hefur verið settur upp útsýnisstaður sem tilheyrir listaverki Ólafs Elíassonar á Eldfellshrauni, í framhaldinu verður gerður göngustígur á Eldfell. Það er jákvætt að mannvirki fiskeldisins sjáist takmarkað eða ekkert frá útsýnisstaðnum. Þess má vænta að dvöl ferðamanna muni aukast á Eldfellshrauni og er vert að huga að því í hæðarsetningu og hönnun mannvirkja. Lítið uppbrót og stórir byggingarreitir skera sig úr í landslagi, geta hækkað mænis hæð og auka þar með sýnileika í landslagi.

Einnig er vert að huga vel að ásýnd á útsýnispalli norðan við framkvæmdasvæðið og að ásýnd þegar keyrt er að útsýnispallinum, en afar fallett útsýni er til Elliðaeyjar og Bjarnareyjar frá þeirri leið. Talið er mögulegt að hægt verði að tryggja góða ásýnd frá þessum stöðum en mikilvægt er að huga vel að verki við úrfærslu í hönnun mannvirkja og mana.

Eins og fram kemur að ofan verður nauðsynlegt að finna nýtt efnistökusvæði og mun framkvæmdin því hafa óbein áhrif á jarðmyndanir utan framkvæmdasvæðisins.

Virðingarfyllt,

Dagný Hauksdóttir
Skipulags- og umhverfistulltrúi

Reykjanesbæ, 21. maí 2026

Húsnæðis-, mannvirkja- og skipulagsstofnun

Borgartúni 21

105 REYKJAVÍK

Efni: Umsögn HS Veitna vegna umhverfismats fyrir framkvæmdir Laxeyjar í Landeyjarfjöru Skipulagsgátt

Inngangur

HS Veitur reka rafveitu, hitaveitu og vatnsveitu í Vestmannaeyjum í samræmi við ákvæði hlutaðeigandi sérлага á hverju sviði. Um starfssemina gilda einnig ýmiss önnur sérlög s.s. um leyfisveitingar, dreifingu, auðlindanýtingu og þar með forgangsrétt sérleyfisfyrirtækja til auðlindanýtingar.

Í hlutaðeigandi lögum er fjallað um réttindi og skyldur sérleyfisfyrirtækja á hverju sviði og þá fyrirvara sem gerðir eru gagnvart þjónustu við stærri viðskiptaaðila og þar með um svo nefndan viðbótakostnað sem kann að falla til vegna tenginga þeirra. Með þessum ákvæðum er horft til þess að tryggja að almennir notendur í viðkomandi dreifikerfum beri ekki aukinn kostnað vegna tengingar stærri aðila við þau. Að sama skapi er ljóst að fjárfestingar stærri aðila og aukin notkun getur stutt við uppbyggingu og eflingu samfélagslega mikilvægra innviða og þar með sameiginlegra hagsmuna allra aðila. Að sama skapi kann að vera skynsamlegt og áhættu minnst að fyrir samfélagslega mikilvægu innviðina að heimilað sé að tilteknir stórir notendur leysi sjálfir úr þörfum sínum þar sem þeir möguleikar kunna að vera fyrir hendi og að teknu tilliti til framtíðar hagsmuna viðkomandi innviðafyrirtækja á viðkomandi svæðum.

Viðræður HS Veitna og Laxeyjar

HS Veitur hafa að ósk Laxeyjar ehf. átt í viðræðum um ýmsa þætti sem snúa að þjónustu við fyrirtækið varðandi ofangreinda miðla og með hvaða hætti HS Veitur geta komið til móts við þarfir þess að teknu tilliti til stærðar þeirra verkefna sem um ræðir og þar með væntanlegrar uppbyggingar í einstökum innviðum HS Veitna. Ekki liggur fyrir samningur varðandi vatn til starfseminnar. Um ýmsar stærðir er varða vatn frá vatnsveitu bæjarins þarf að skýra og þekkt er að afkastageta vatnsveitunnar er takmörkuð.

Einstakir þættir í drögum að umhverfismati

Hvað varðar einstaka þætti í þeim drögum að umhverfismati sem hér eru til umsagnar þá vilja HS Veitur á þessu stigi málsins fyrst og fremst nefna þau atriði sem snúa að auðlindanýtingunni. Víða um land er mikil uppbygging á sviði fiskeldis sem kallar á nýtingu auðlinda í verulegu magni og þá fyrst og fremst vatni; neysluvatni, jarðsjó, jarðhitasjó og eftir atvikum jarðhita þar sem það á við.

Eins og kunnugt er getur jarðsjór verið nýttur með beinum hætti í tiltekna vinnsluferla, til vatnsframleiðslu, en einnig og ekki síður til varmavinnslu sem á við í Vestmannaeyjum. Má í þessu sambandi minna á fyrirhugaða baðlón í Vestmannaeyjum sem hyggst nýta sjó til varmavinnslunnar.

Eins og kunnugt er hafa HS Veitur um nokkurt skeið nýtt jarðsjó í varmastöð sinni í Vestmannaeyjum til þess að sinna þörfum fjarvarmaveitunnar þar með góðum árangri og á þessu ári er m.a. unnið að stækkun á stöðunni.

HS Veitur hafa áður bent á mikilvægi þess að jarðsjórinn í Vestmannaeyjum sem auðlind þurfi að meta sérstaklega með ofangreinda þætti í huga og telja eðlilegt að það verkefni sé hluti af umhverfismati hvernar og einnar framkvæmdar sem umræðir hverju sinni (fyrirhugað baðlón í Vestmannaeyjum).

Auk HS Veitna nýta a.m.k. þrír aðrir aðilar jarðsjó í starfssemi sinni eins og staðan er núna. Ekki er kunnugt um að gerð hafa verið sérstakar rannsóknir hér að lútandi á þessari vinnslu jarðsjávarins en hafa ber í huga að hún er óveruleg í samhengi við þá vinnslu sem hér er fyrirhuguð af hálfu Laxeyjar ehf. Fjallað er um vinnslu þeirra sem nýta jarðsjó „við höfnina“ í Eyjum en ekki sérstaklega um vinnslu HS Veitna.

HS Veitur reka varmadælustöð fyrir hitaveitu bæjarins. Þar er varmi úr sjóholum er nýttur til kyndingar fyrir eyjuna. Felst hagkvæmni vinnslunnar m.a. í háum og stöðugum sjávarhita. Vakin er athygli á því að áhætta er fyrir hendi að stóraukin sjótaka gæti kælt holurnar og þannig dregið verulaga úr afkastagetu og hagkvæmni rekstrarins sem myndi hafa áhrif á verð á heitu vatni til viðskiptavina. Þennan þátt þarf að meta sérstaklega.

Hvað það verkefni varðar sem hér er til umfjöllunar hafa HS Veitur ekki forsendur meta þessa þætti en ljóst er af kaflanum 5.1.4 „Lýsing á áhrifum“ að fyrirhuguð auðlindanýting í jarðsjó mun hafa veruleg áhrif á grunnvatnsstöðu á tilteknu svæði (sjá myndir 5.3 og 5.4.) (sjá einnig niðurstöðu kafla 5.1.6) .

Reynslan sýnir að ákveðinn áhætta er fólgin í því að reikna og áætla umrædda áhrifaþættir og því kann að þurfa setja tiltekna fyrirvara í vinnsluleyfið eins og algengt er að sett séu í slík leyfi. Slíkir geta kallað á að vinnsluaðili verði að draga úr eða hætta vinnslu á tilteknum svæðum en einmitt er gert ráð fyrir þeim möguleika í drögum að skýrslunni.

Með tilliti til forgangsréttar HS Veitna er mjög mikilvægt að þetta sé rannsakað sérstaklega og þá eftir atvikum með rannsóknarholum og metið þannig að fyrir liggi hvort þarna geti verið um tiltekna áhættu að ræða m.t.t. varmavinnslu HS Veitna. Er þá vísað til þess að aukin selta í vinnslusjó getur haft neikvæð á rekstur t.d. varmavinnslustöðvar HS Veitna og þá eftir atvikum annarra sem hyggjast nýta jarðsjó til varmavinnslu. Hér er rétt að hafa í huga að nýtingarholur HS Veitna við varmadælustöðina við Hlíðarveg eru u.þ.b. 30-40 metra djúpar. Er hér sérstaklega vísað til þess að áhrif fyrirhugaðrar vinnslu kunni að teygja sig allt inn að Stórhöfða.

Eins og gefur að skilja þarf líka að horfa á þetta útfrá heildar hagsmunum allra hlutaðeigandi annarra aðila sem eru að nota eða fyrirhuga að nota umrædda auðlind, grunnvatnsstöðu, blöndun, seltu o.s.frv. Sérstaklega þarf þá að huga að fyrirhugaðri notkun baðlóns og þá samhengis milli þessara vinnslu í heild sinni.

HS Veitur óska eftir góðu samtali við hlutaðeigandi aðila hér eftir sem hingað til.

F.h. HS Veitna

Benedikt Kristján Magnússon, Framkvæmdastjóri Veitukerfa

Húsnæðis-, mannvirkja og skipulagsstofnun
Bt. Jóhönnu Hrundar Einarsdóttur

Dags. 27. maí 2026
Tilv. 5618-0-0005
Mál 2026-0110

Með erindi dags. 9. apríl sl. óskaði Húsnæðis-, mannvirkja og skipulagsstofnun eftir umsögn Veðurstofu Íslands um umhverfismatsskýrslu sem er til kynningar vegna áforma Laxeyjar hf. að stækka landeldisstöð sína í Viðlagafjöru í Vestmannaeyjum.

Veðurstofa Íslands gerir ekki athugasemd við umhverfismatsskýrslu þessa.

Virðingarfyllt,
fh. Veðurstofu Íslands

Hlíf Sævarsdóttir
Sérfræðingur á rekstrarsviði

Húsnæðis-, mannvirkja- og skipulagsstofnun
HMS
Borgartún 7b
105 Reykjavík

Hafnarfirði, 04.06.2026
MFRI: 2026-04-0245

Efni: Umsögn um umhverfismatsskýrslu Laxeyjar ehf. vegna stækkunar landeldisstöðvar við Viðlagafjöru í allt að 42.000 tonna ársframleiðslu og nýrrar seiðaeldisstöðvar með allt að 800 tonna framleiðslugetu.

Vísað er til erindis Húsnæðis-, mannvirkja- og skipulagsstofnunar (HMS) dags. 9. apríl. 2026, þar sem óskað var eftir umsögn Hafrannsóknastofnunar vegna umhverfismatsskýrslu ofangreindrar framkvæmdar. Um er að ræða framkvæmd sem háð er mati á umhverfisáhrifum á grundvelli 23. gr. laga um umhverfismat framkvæmda og áætlana nr. 111/2021. Umsagnaraðilar eru að jafnaði leyfisveitendur og stofnanir sem ýmist hafa lögbundnu hlutverki að gegna á sviði sem varðar fyrirhugaða framkvæmd eða búa yfir sérþekkingu á sviði sem varðar fyrirhugaða framkvæmd.

Í umsögn umsagnaraðila skal koma fram hvort umsagnaraðili hafi athugasemdir við umfjöllun í umhverfismatsskýrslu út frá starfssviði sínu, svo sem um gögn sem byggt er á, úrvinnslu gagna, mat á vægi og eðli umhverfisáhrifa eða framsetningu umhverfismatsskýrslu. Einnig, ef á skortir, hvaða atriðum umsagnaraðili telur að gera þurfi frekari skil eða hafa sérstaklega í huga við leyfisveitingar, svo sem varðandi mótvægisáðgerðir og vöktun. Leyfisveitendur skulu í umsögn sinni gera grein fyrir þeim leyfum sem eru á starfssviði þeirra og framkvæmdin er háð.

Laxey hf. áformar að stækka landeldisstöð sína í Viðlagafjöru í Vestmannaeyjum og sækja um leyfi fyrir allt að 42.000 tonna lífmassa á ári. Núverandi leyfi heimilar hámarkslífmassa upp í allt að 7.000 tonn. Eftir stækkun yrði standandi lífmassi í stöðinni allt að 22.000 tonn í fullum rekstri. Þá eru einnig áform um að reisa aðra seiðaeldisstöð á athafnasvæði vestan við Viðlagafjöru þar sem hámarks lífmassi verður allt að 800 tonn.

Hafrannsóknastofnun gerir ýmsar athugasemdir við umfjöllun í umhverfismatsskýrslunni út frá sínu starfssviði.

Sjávarstraumar

Laxey ehf. lét framkvæma mat á sjávarstraumum (Vatnaskil ehf.) við Vestmannaeyjar og Viðlagafjöru. Niðurstöðurnar sýna að straumakerfið á svæðinu er flókið og að utan við Viðlagafjöru myndast gjarnan stórar iður með tiltölulega miklum straumhraða. Slíkar aðstæður geta haft veruleg áhrif á dreifingu og þynningu frárennslis frá starfseminni.

Æskilegt hefði verið að hafa ítarlegri upplýsingar um forsendur líkanareikninganna. Hvaða straumlíkan var notað, upplausn líkansins (möskvastærð), drifkrafta líkansins (sjávarföll og vindar) ásamt upplýsinga um reiknitímabil sem spár um dreifingu efna byggja á. Í viðauka C er eingöngu fjallað um áhrif sjávarfalla og ölduhreyfinga, en bent er á að vindur getur einnig haft veruleg áhrif á yfirborðsstrauma og þar með á dreifingu efna.

Hafrannsóknastofnun tekur undir að straumar við Vestmannaeyjar geta verið sterkir og að slíkar aðstæður geti stuðlað að hraðri dreifingu efna. Hins vegar er ekki unnt að leggja fullt mat á áreiðanleika líkanaspáa um dreifingu næringarefna og annarra efna út frá framlagðri umfjöllun einni saman. Til þess þarf að sannreyna líkanið með viðeigandi mælingum á straumum, dreifingu efna og styrk næringarefna á völdum stöðum og tímabilum.

Sterkir straumar geta dregið úr staðbundnum áhrifum losunarinnar, en þeir útiloka ekki að mengun frá eldinu geti við ákveðnar aðstæður borist meðfram ströndinni og inn í höfn Vestmannaeyja¹. Því er mikilvægt að áhrif slíkrar dreifingar séu metin með fullnægjandi hætti og studd með viðeigandi mælingum og vöktun.

Slyasleppingar

Fram kemur að slyasleppingar geti haft neikvæð áhrif á vistkerfi, þó áhrifin geti verið mismikil eftir því á hvaða stigi lífsferils fisksins sleppingarnar eiga sér stað. Þótt hætta á slyasleppingum frá landeldisstöðvum sé almennt talin lítil er ekki hægt að útiloka að slíkt geti gerst, líkt og dæmi eru um bæði hérlandis og erlendis. Fyrirtækið hyggst beita þrefaldri vörn gegn stroki, sem er jákvætt, en engu að síður verður að hafa í huga að ef strok á sér stað getur fjöldi fiska orðið verulegur vegna umfangs starfseminnar.

Í ljósi þess að villtir laxastofnar eru til staðar í ám á Suðurlandi og á gönguleiðum laxfiska við suðurströnd landsins er mikilvægt að verkferlar, eftirlit og viðbragðsáætlanir séu ávallt til staðar og virki sem skyldi til að halda áhættu í lágmarki. Þá er jafnframt vert að hafa í huga að fyrirhugað er að ala frjóan lax af norskum uppruna sem er erfðafræðilega frábrugðinn íslenskum laxastofnum. Af þeim sökum er mikilvægt að umhverfismatsskýrslan fjalli sérstaklega um hugsanleg áhrif erfðablöndunar og þær ráðstafanir sem ætlað er að grípa til til að lágmarka slíka áhættu.

Úrgangur í föstu og uppleystu formi

Það sem einna helst hefur verið talið vera kostur við landeldi fram yfir sjókvíaelði er það að hægt er að fjarlægja úrganginn beint frá eldisstöðinni á landi í stað þess að hann endi allur í sjónum með tilheyrandi mengun af efnafræðilegum (lífræn og ólífræn efni) og eiturefnafræðilegum toga. Samkvæmt áætlun Laxeyjar ehf. á að sía um 75% af föstum úrgangi frá frárennslinu en losa hin 25% í sjóinn. Öll uppleyst úrgangsefni fara í sjóinn. Við fulla framleiðslu, 42.000 tonn á ári, er gert ráð fyrir að um 4.700 tonn af fiskiseyru (þurrvigt) falli til í landi árlega.

Hafrannsóknastofnun telur að umfjöllun Laxeyjar ehf. um meðhöndlun og nýtingu fiskiseyru sé of almenn miðað við mikilvægi málefnsins. Óljóst er hvernig fyrirhugað er að draga úr seltu seyrunnar til að gera hana hæfa til nýtingar sem áburð eða jarðvegsbæti og að hve miklu leyti sú vinnsla hefur verið útfærð. Þá liggja ekki fyrir nægilegar upplýsingar um framkvæmd meðhöndlunarinnar né hvar fyrirhuguð nýting fiskiseyrunnar eigi að fara fram.

¹ <https://skipulagsgatt.is/files/35882265-ec29-4773-bc59-35ea345ec1e7>

Meðhöndlun fiskiseyru er viðfangsefni sem fylgir landeldi víðar, einkum hjá stórum framleiðendum þar sem mikið magn úrgangs fellur til. Að mati Hafrannsóknastofnunar skortir skýrari upplýsingar um hversu langt Laxey ehf. er komið í þróun lausna fyrir meðhöndlun og ráðstöfun fiskiseyru og hvort raunhæfar móttökuleiðir séu til staðar fyrir það magn sem um ræðir. Jafnframt telur stofnunin að umhverfismatsskýrslan fjalli ekki nægilega um möguleg umhverfisáhrif tengd meðhöndlun fiskiseyru, svo sem lykt, geymslu, flutninga og aðra tengda starfsemi, né hvaða afleiðingar það gæti haft ef fyrirhuguð nýting eða vinnsla gengur ekki eftir.

Áhrifamat

Áður en leyfi er veitt fyrir starfsemi sem getur haft áhrif á gæði vatnshlota, þarf að gera formlegt áhrifamat þar sem gert er grein fyrir áhrifum sem starfsemin kemur til með að hafa á núverandi ástandi vatnshlota á áhrifasvæðinu, bæði fyrir viðtakann, Dyrhóley að Þorlákshöfn (103-1342-C) og mögulega einnig fyrir grunnvatnshlotið Eldfell (103-242-G). Meginmarkmið áhrifamats er að svara spurningum *hvort framkvæmdin geti valdið hnignun á ástandi vatnshlota og komið í veg fyrir að umhverfismarkmið laga um stjórn vatnamála náist*.

Eins og staðan er í dag eru sum vatnshlot mjög stór og á það við Dyrhólaey að Þorlákshöfn (103-1342-C) sem er vatnshlotið sem tekur við úrgangi frá starfseminni. Í næstu vatnaáætlun sem tekur gildi árið 2028 verður ný uppskipting á vatnshlotum í strandsjó m.a. í kringum Vestmannaeyjar² til þess að afmarka betur staðbundið álag og eftirlit með því. Mikilvægt er að horfa ekki aðeins til áhrifa af starfsemi á allt vatnshlotið eins og það er skilgreint í dag heldur horfa einnig til staðbundinna áhrifa af starfseminni.

Forsenda þess að hægt sé að meta áhrif framkvæmda og starfsemi á vatnshlot er að búið sé að flokka þau með tilliti til ástands vatnshlotanna. Gæða- og matsþættir sem nota á við mat á vistfræðilegu ástandi strandsjárvatnshlota eru blaðgræna *a* (svifþörungar), botndýr á mjúkum botni (NQI1), þörungar á hörðum botni og uppleyst ólífræn næringarefni að vetrarlagi. Leiðbeiningar um hvernig á að safna sýnum og meðhöndla fyrir greiningar er að finna á vef Umhverfis- og orkustofnunar^{3,4,5}. Ástand vatnshlotanna sem um ræðir er skráð „Óflokkað“ og „Óþekkt“ í vatnavefsjá. Í umhverfismatsskýrslunni er fjallað um niðurstöður mælinga á nokkrum gæðapáttum í vatnshlotinu Dyrhóley að Þorlákshöfn en t.d. virðist ekki hafa verið farið alveg eftir tímasetningu sýnasöfnunar á næringarefnasýnum. Þeim á að safna að vetri (jan/feb) en gögnin sem eru í umhverfismatsskýrslunni eru úr sýnum sem safnað í mars. Til þess að ástandsflokkun geti tekið formlega gildi þarf að skila gögnunum í skilagátt vatnavefsjár⁶.

Blaðgræna *a*

Mælingar á blaðgrænu *a* skulu fara fram á vaxtartíma svifþörungna, sem nær frá apríl og fram í lok september eða byrjun október. Samkvæmt vöktunaráætlun vatnaáætlunar 2022–2027⁷ skal framkvæma að lágmarki tvær mælingar á tímabilinu. Í skýrslu Marvaktar var framkvæmd ein mæling í júní 2025. Ekki liggur heldur fyrir hversu mörg sýni voru tekin á hverri stöð. Þar sem magn svifþörungna getur sveiflast

² [Bradabirgdayfirlit vatnaáætlunar 2028-2033.pdf](#)

³ <https://www.hafogvatn.is/static/research/files/kv2022-19.pdf>

⁴ <https://www.hafogvatn.is/static/research/files/kv-2022-18.pdf>

⁵ <https://www.hafogvatn.is/static/research/files/kv2022-20.pdf>

⁶ [Umhverfisstofnun | Skil á gögnum](#)

⁷ [Vöktunaráætlun vatnaáætlunar 2022-2027.pdf](#)

verulega innan vaxtartímabilsins og innan vatnshlotsins, sem er mjög stórt, er mikilvægt að framkvæma fleiri en eina mælingu á ólíkum tímabilum vaxtartímans líkt og tilgreint er í leiðbeiningunum².

Botnpörungar á hörðum botni

Ekki var gerð rannsókn á botnpörungum fyrir umhverfismatsskýrsluna og því er umfjöllun um þá takmörkuð. Af þeim sökum er ekki unnt að draga ályktanir um möguleg áhrif starfseminnar á vatnshlotið út frá þessum gæðapætti.

Hafrannsóknastofnun bendir á að líklegt sé að áhrif frá starfsemi Laxeyjar ehf. komi fyrst og fremst fram í fjörunni þar sem frárennslið frá stöðinni er leitt beint í hana. Því sé mikilvægt að framkvæma grunnrannsóknir á botnpörungum og fylgjast með þróun þeirra með reglubundinni vöktun.

Samkvæmt líkanareikningum Vatnaskila er gert ráð fyrir að styrkur næringarefna verði mestur næst ströndinni þar sem næringarefni og ljós eru helstu forsendur vaxtar botnpörunga eru verulegar líkur á að aukið næringarefnaálag frá stöðinni muni hafa áhrif á tegundasamsetningu, magn og útbreiðslu botnpörunga. Í umhverfismatsskýrslunni er raunar tekið fram að búast megi við auknum vexti tækifæristegunda þörunga vegna stöðugs framboðs næringarefna frá frárennslinu, sem bendir til þess að framkvæmdaraðili geri sjálfur ráð fyrir áhrifum á fjörlífriki.

Jafnframt sýna líkanareikningar að styrkur BOD og COD (líffræðilegrar og efnafræðilegrar súrefnisparfar) gæti orðið hvað hæstur í Viðlagafjöru. Slíkar breytingar geta haft áhrif á lífríki, m.a. á fjölbreytileika og magn botnpörunga.

Án upplýsinga um grunnástand botnpörunga áður en starfsemin hefst verður erfitt að meta hvort og að hve miklu leyti breytingar verða vegna starfseminnar. Sú staðreynd að rannsóknir hafi ekki áður verið framkvæmdar útilokar ekki að slíkt megi framkvæma, líkt og gert var af Marvakt fyrir aðra líffræðilega gæðapætti. Í umhverfismatsskýrslunni kemur fram að reglulega verði lagt sjónrænt mat á ástand fjörunnar og teknar ljósmyndir af losunar- og þynningarsvæðinu sem hluti af vöktun vegna starfseminnar. Þetta er samt frekar óljós umfjöllun og ekkert vísað í aðferðir eða með hvaða aðferðum á að meta fjöruna með ljósmyndum. Bent er á að mat á ástandi vatnshlota skal gera með samræmdum aðferðum sem lýst er í leiðbeiningum⁸ og með samanburði við útgefin viðmið⁹, ásamt almennum viðmiðunum varðandi eftirlit með vöktun vegna losunar fráveitu í viðtaka¹⁰.

Botndýr

Tekin voru botnsýni til greiningar á botndýrasamfélögum á mjúkum botni. Niðurstöðurnar sýndu að flest sýnin féllu í flokkinn „mjög gott“, sem er í samræmi við það sem búast má við á lítt röskuðum eða óröskuðum svæðum. Hins vegar fylgja hvorki upplýsingar um aðferðafræði né tilvísanir í viðurkenndar aðferðir við sýnatöku og úrvinnslu gagna. Líkt og fyrir aðra líffræðilega gæðapætti ber að fylgja þeim leiðbeiningum sem samþykktar hafa verið fyrir vöktun og ástandsmat vatnshlota samkvæmt lögum um stjórn vatnamála¹¹.

Tekið var fram hvar sýnin voru tekin m.t.t. fjarlægðar frá útrás. Engar upplýsingar koma hins vegar fram um fjölda sýna eða annað umfang rannsóknarinnar. Án upplýsinga um fjölda sýna, sýnatökuhönnun og aðferðafræði er erfitt að meta hvort rannsóknin veiti nægilega traustan grunn fyrir ástandsflokkun og áhrifamat.

⁸ <https://www.hafogvatn.is/static/research/files/kv-2022-18.pdf>

⁹ <https://www.hafogvatn.is/static/research/files/hv2022-39.pdf>

¹⁰ <https://island.is/reglugerdir/nr/1450-2025>

¹¹ <https://www.hafogvatn.is/static/research/files/kv2022-20.pdf>

Næringarefni

Gildi fyrir nítrat eru í hærri kantinum (sjá töflu 7 í viðauka D) miðað við útgefin viðmiðunargildi¹². Sýnin voru tekin í mars sem er seint miðað við viðmiðunaraðstæðurnar, sem eru frá janúar – febrúar. Ástæðan fyrir því er að útgefin viðmiðunargildi eru unnin miðað við sýni sem safnað var að vetri (janúar – febrúar).¹⁰ Vaxtartímabil svifþörungna hefst seinast í apríl og þá byrja þeir að taka upp næringarefni úr sjónum sér til vaxtar. Við það lækkar styrkur næringarefna í sjónum og þá eru líkur til þess að næringarefnasýnin sem safnað er eftir að sól byrjar að hækka að vori séu of lág miðað við viðmiðunargildin.

Eins og fram kemur í viðauka C metur framkvæmdaraðilinn það svo, að fyrirbyggjandi mælingar séu ekki nægjanlegar til að ákvarða áreiðanlegan viðmiðunarstyrk næringarefna. Hafrannsóknastofnun tekur undir það mat, meðal annars vegna þess að sýnin sem liggja til grundvallar voru tekin of seint miðað við þær leiðbeiningar sem fylgja skal við mat á vetrarstyrk næringarefna. Því skortir mikilvægar grunnupplýsingar um ástand vatnshlotsins áður en fyrirhuguð stækkun eldisins kemur til framkvæmda. Jafnframt þarf að tryggja að fjöldi sýna og sýnatökustöðva sé nægjanlegur til að unnt sé að greina á milli náttúrulegs styrks næringarefna og eðlilegs breytileika þeirra annars vegar og breytinga sem kunna að stafa af áhrifum eldisstarfseminnar hins vegar.

Hafa þarf í huga að um mikla stækkun er að ræða eða um 120.000 pe (persónueiningar), sem er um fjórfalt meiri en fráveitan í heild frá Vestmannaeyjabænum, sem nemur um allt að 31.446 pe¹³. Þetta undirstrikar umfang losunarinnar í samanburði við aðra starfsemi á svæðinu.

Að mati framkvæmdaraðila er ekki talið líklegt að áhrifin verði til þess fallin að vatnshlotið falli um flokk og því muni ástandi vatnshlotsins haldast „gott“. Hafrannsóknastofnun getur ekki lagt mat á það út frá fyrirbyggjandi gögnum hvort framkvæmdaraðili hafi rétt fyrir sér eða ekki um þetta.

Samantekt

Hafrannsóknastofnun telur að umhverfismatsskýrslan veiti ágæta yfirsýn yfir fyrirhugaða stækkun landeldis Laxeyjar ehf. og möguleg áhrif hennar á umhverfið.

Stofnunin telur þó að óvissa sé enn til staðar um nokkra mikilvæga þætti. Þar ber helst að nefna dreifingu og áhrif næringarefna, áhrif á fjörulífriki og aðra vistfræðilega gæðapætti vatnshlotsins, áreiðanleika líkanaspáa um dreifingu efna, sem og meðhöndlun og framtíðarnýtingu fiskiseyru. Jafnframt þarf að hafa í huga að um er að ræða mjög umfangsmikla starfsemi í íslensku samhengi og takmörkuð reynsla er af landeldi af þessari stærðargráðu hér á landi.

Að mati Hafrannsóknastofnunar er því sérstaklega mikilvægt að vöktun starfseminnar verði markviss og byggð á viðurkenndum aðferðum þannig að unnt verði að fylgjast með áhrifum hennar á viðtakann, vatnshlotið og vistfræðilega gæðapætti til lengri tíma.

F.h. Hafrannsóknastofnunar

Rakel Guðmundsdóttir

Rakel Guðmundsdóttir

¹² <https://www.hafogvatn.is/static/research/files/kv2022-19.pdf>

¹³ Umhverfisstofnun (2022) Stöðuskýrsla fráveitumála 2022.

Húsnæðis-, mannvirkja- og skipulagsstofnun
b.t. Jóhönnu Hrundar Einarsdóttur
Borgartúni 21, 105 Reykjavík

19. júní 2026, Reykjavík
UOS-5956/E.S.F.

Umsögn um umhverfismatsskýrslu – Stækkun landeldisstöðvar í Vestmannaeyjum – Laxey hf.

Vísað er til erindis Húsnæðis-, mannvirkja- og skipulagsstofnunar þann 9. apríl 2026 þar sem óskað var umsagnar Umhverfis- og orkustofnunar varðandi umhverfismatsskýrslu vegna stækkunar landeldisstöðvar í Vestmannaeyjum.

Framkvæmdarlýsing

Laxey hf. áformar að stækka landeldisstöð sína við Viðlagafjöru í Vestmannaeyjum og sækja um leyfi fyrir allt að 42.000 tonnum á ári. Núverandi leyfi heimilar hámarks lífmassa upp í allt að 7.000 tonnum en eftir stækkun verði hámarks lífmassi í stöðinni allt að 22.000 tonn í fullum rekstri. Einnig eru áform um að reisa aðra seiðaeldisstöð á athafnarsvæði vestan við Viðlagafjöru þar sem hámarks lífmassi verði allt að 300 tonn.

Áhrifamat fyrir vatn

Lagt hefur verið fram mat á áhrifum fráveitu á grunnvatn, mat á dreifingu frárennslisefna í viðtaka, mat á áhrifum aukinnar vatnstöku á grunnvatn og gera áhrifamat fyrir strandsjávarvatnshlotið.

Í greinargerð um mat á áhrifum fráveitu á grunnvatnshlot (Eldfell (103-242-G), Heimaklettur (103-244-G) og Stórhöfði (103-243-G)) kemur fram að niðurstöður líkanreikninga gefi til kynna að losun í grunnvatn í tengslum við fyrirhugaða vinnsluaukningu Laxeyjar muni ekki hafa þau áhrif að umhverfismarkmið grunnvatnshlotanna náist ekki. Líkanreikningarnir benda til þess að áhrifa fráveitu muni einungis gæta í grunnvatnshlotinu Eldfell (103-242-G) en ekki í hinum tveimur. Þá benda líkanreikningar til þess að ólíklegt sé að dreifing mengunar frá fráveitu nái yfir umtalsverðan hluta af yfirborðsflatarmáli grunnvatnshlotsins.

Í greinargerð er fjallað um mat á áhrifum frárennslisefna í strandsjávarhlotið Dyrhólaey að Þorlákshöfn (103-1342-C). Þar er greint frá niðurstöðum líkanreikninga á dreifingu næringarefna, styrk þeirra og súrefnisbúskap. Í greinargerðinni kemur fram að losun frá starfseminni er ólíkleg til að hafa áhrif á vistfræðilegt ástand strandsjávarhlotsins með hliðsjón af vatnsformfræðilegum gæðapáttum og eðlis- og efnafræðilegum gæðapáttum. Jafnframt kemur fram að um varfærið mat sé að ræða. Í greinargerðinni kemur fram að mælingar á

nítrati og fosfati hafi verið gerðar í 100 m, 200 m, 500 m og 900 m fjarlægð frá strönd þann 6. mars 2026. Í 100 m fjarlægð frá strönd mældist styrkur nítrats 19,4 $\mu\text{mól/L}$ en 20,2 $\mu\text{mól/L}$ í 500 m fjarlægð. Til samanburðar telst ástand strandsjávar ekki viðunandi ef styrkur nítrats fer yfir 19,6 $\mu\text{mól/L}$ að vetrarlagi.

Fjallað er um það í greinargerðinni að ekki liggi fyrir upplýsingar um meðhöndlun sýnanna sem safnað var þann 6. mars 2025 og bent á þegar sýnunum var safnað var framleiðsla Laxeyjar stutt á veg komin. Dregin er sú ályktun að ekki séu nægar forsendur fyrir notkun þeirra mældu gilda sem aflað hefur verið og því eru viðmiðunargildi fyrir ástand strandsjávarhlota notuð sem bakgrunnsgildi í líkanreikningum.

Umhverfis- og orkustofnun bendir á mikilvægi þess að líkanreikningar og mat á áhrifum umfangsmikillar starfsemi byggist á mældum gildum. Ef mæld gildi eru af einhverjum ástæðum talin ótrúverðug ætti það að vera hvati til að endurtaka mælingar til að tryggja að líkanreikningar og mat á áhrifum byggji á bestu fáanlegu gögnum og upplýsingum.

Grunnvatn

Bent er á að niðurstöður grunnvatnslíkanreikninga eru ekki studdar með samanburði við mælingar og ekki eru upplýsingar um kvörðun líkansins í greinargerð um mat á áhrifum aukinnar vatnstöku. Þetta er mikilvægur þáttur við mat á áreiðanleika þess. Þá eru ekki lagðar fram upplýsingar um ýmsar forsendur líkanreikninganna.

Í kafla 2.2. í skýrslu um niðurstöður grunnvatnslíkanreikninga kemur fram að tiltæk gögn bendi til þess að tiltölulega þunnt blandlag af ísöltu vatni liggi ofan á jarðsjó sem þrýstist inn undir Heimaey. Þá segir í kafla 4.2 að „*Vegna almenns skorts á seltumælingum á Heimaey og óvissu í prófmælingum í Viðlagafjöru er töluverð óvissa um seltu grunnvatns við núverandi ástand í Viðlagafjöru og víðar á Heimaey.*“ Úr því að staðan er óviss við núverandi ástand og ekki kemur fram hvernig grunnvatnslíkanið nær að herma núverandi ástand er óljóst hversu vel líkanið nær að spá fyrir um verulega aukna vatnsnýtingu.

Umhverfis- og orkustofnun leggur áherslu á mikilvægi þess að gerð sé grein fyrir því hvernig vöktun á áhrifum nýtingar Laxeyjar hf. á grunnvatn, svo sem áhrif á vatnsborð og seltu sé háttað og hver mæld áhrif núverandi nýtingar hafa verið.

Í kafla 6.3.1 segir: „*Áhrif af vinnsluaukningu Laxeyjar munu ekki hafa fyrirséð markverð afleiðd áhrif á aðra vatnsvinnslu eða vatnafar á Heimaey. Niðurstöður gefa til kynna að vinnsluaukning Laxeyjar hafi ekki áhrif á umhverfismarkmið grunnvatnshlotanna með hliðsjón af magnstöðu náí fyrirhugað vinnslufyrirkomulag fram að ganga*“. Eins og áður hefur verið bent á kemur ekki fram í þeim gögnum sem eru aðgengileg Umhverfis- og orkustofnun hvernig grunnvatnslíkanið sem lagt er til grundvallar þessari niðurstöðu nær að herma núverandi ástand. Ekki kemur fram í þeim sömu gögnum hvar eða hvernig er fylgst með áhrifum núverandi nýtingar. Í ljósi þeirra gagna sem eru aðgengileg virðist fullyrðingin um að vinnsluaukning Laxeyjar hafi ekki áhrif vera byggð á fremur veikum grunni.

Þá er bent á að misskilnings virðist gæta í notkun orðsins „umhverfismarkmið“. Mikilvægt er að rugla ekki saman hugtökunum „umhverfismarkmið“ og „ástand“.

Mótvægisáðgerðir

Þar sem fjallað er um mótvægisáðgerðir og vöktun (töflu 6.2) á annars vegar grunnvatni (kafla 5.1.5) og hins vegar viðtaka og lífríki viðtaka (kafla 5.2.5) er aðallega fjallað um atriði tengd vöktun. Stofnunin bendir á að setja þarf fram með skýrum hætti þær mótvægisáðgerðir sem til greina kemur að framkvæma og sem eiga að koma í veg fyrir, draga úr eða bæta neikvæð umhverfisáhrif framkvæmdanna. Tiltaka skal þær mótvægisáðgerðir sem til stendur að fara í á framkvæmdatíma, við frágang framkvæmda og á rekstraratíma.

Hreinsun fráveituvatns og úrgangur

Fram kemur að: „*Reiknað er með að um 2-4 % af eldisfiski muni drepast á eldistímanum og verður hann fjarlægður úr kerjum. Við fulla framleiðslu á laxi (um 42.000 tonn) má reikna með að dauður fiskur verði á bilinu 300-350 tonn/ári*“. Stofnunin bendir á að ef miðað er við fulla framleiðslu væri það 840-1680 tonn/ári af eldisfiski sem muni drepast.

Fram kemur að það verði um 75% hreinsun fastefnis úr fráveituvatni frá eldiskerjum. Umhverfis- og orkustofnun bendir á að nú þegar hefur landeldisfyrirtækjum hér á landi, þ.a.m. Laxey hf., reynst erfitt að finna farveg fyrir þann úrgang sem krafist er að fyrirtækin sía úr frárennsli áður en því er veitt í viðtaka, þ.e. fiskiseyruna.

Fram kemur í umhverfismatsskýrslunni að gert sé ráð fyrir þurrkun fiskiseyrunnar sem fyrsta valkosti. Þar sem lítil reynsla er fyrir hendi hér á landi varðandi nýtingu á fiskeldisseyru er reiknað með að aðrir valkostir geti reynst nauðsynlegir að grípa til ef tæknileg vandamál koma upp í þurrkuninni, s.s. brennslu efnisins eða lífkolun.

Stofnunin telur mikilvægt að fram komi hvaða fyrirkomulag varðandi meðhöndlun úrgangsins rekstraraðili telji raunhæft að notast við strax, þ.e. þangað til hægt er að fara þær leiðir sem nefndar eru í skýrslunni.

Þá bendir stofnunin á að í síðasta eftirliti stofnunarinnar hjá Laxey hf. var skráð eftirfarandi frávik: „*Rekstraraðili skal tryggja viðunandi hreinsun frárennslisvatns með tromlusíu eða öðrum sambærilegum eða betri búnaði sem hreinsar frárennslid áður en því er veitt í viðtaka. Frárennslinu er veitt óhreinsuðu í viðtaka.*“

Umhverfis- og orkustofnun setur skilyrði í starfsleyfi þess efnis að áætlun rekstraraðila um meðhöndlun úrgangs skuli liggja fyrir. Rekstraraðili þarf því að útbúa áætlun um meðhöndlun úrgangs þar sem fjallað er um þann farveg sem allur úrgangur sem myndast í starfseminni verður settur í til að tryggja rétta úrgangsmeðhöndlun.

Stofnunin bendir á að ekki er heimil losun frárennslis frá fiskeldinu án hreinsunar og því nauðsynlegt að hafa farveg fyrir meðhöndlun úrgangsins. Meginforsenda þess að hægt sé að

fara í aukna framleiðslu líkt og fjallað er um í umhverfismatsskýrslunni er sú að það finnist farvegur fyrir meðhöndlun fiskiseyrunnar.

Vitnað í leiðbeiningar Umhverfisstofnunar um minni fráveitur frá árinu 2022. Stofnunin bendir á að þær hafa verið uppfærðar og heita nú [Leiðbeiningar um litlar fráveitur](#).¹

Fram kemur í umhverfismatsskýrslunni að: „Ætla má að þörf sé á u.p.b. 1,6 – 2,2 m lögn að þvermáli til að anna vatnsmagni stöðvarinnar en stærð lagnarinnar fer eftir halla hennar“.

Í samræmi við reglugerð um fráveitur og skólphreinsun vekur Umhverfis- og orkustofnun athygli á því að skólpi sem veitt er til sjávar skal veitt minnst 5 metra niður fyrir meðalstórstraumsfjöruborð eða 20 metra út frá meðalstórstraumsfjörumörkum þar sem það er hægt. Óheimilt er að leiða skólp þannig að frárennslisop opnist til hafna. Reynist ómögulegt vegna landfræðilegra aðstæðna að uppfylla kröfurnar er heimilt að leggja til aðrar lausnir sem Umhverfis- og orkustofnun metur fullnægjandi. Áður en stofnunin tekur ákvörðun skal hún leita umsagnar hlutaðeigandi heilbrigðisnefnd.

Umhverfis- og orkustofnun bendir jafnframt á að lagning sæstrengja og neðansjávarleiðslna er háð samþykki stofnunarinnar skv. 2. mgr. 9. gr. laga nr. 33/2004 um varnir gegn mengun hafs og stranda. Hafa ber í huga að gera þarf ráð fyrir lögnum í uppfærðu skipulagi.

Leyfisveitingar

Í gildi er nýtingarleyfi Umhverfis- og orkustofnunar til töku grunnvatns á tilgreindu svæði við Viðlagafjöru í Heimaey, til handa Laxey hf., Strandvegi 104, Vestmannaeyjum.²

Lýsing	Meðalnýting á ári allt að (l/s)	Hámarksnýting á hverjum tíma (l/s)
<i>Efri leiðari (15-28 ‰)</i>		
1. áfangi	2.000	2.250
2. áfangi	3.710	5.300
<i>Neðri leiðari (30-35 ‰)</i>		
1. áfangi	2.000	2.250
2. áfangi	3.710	5.300

Nýtingarleyfið er háð skilyrðum m.a. því að aukin vatnsnotkun, umfram mörk l. áfanga, sé háð skriflegu samþykki Umhverfis- og orkustofnunar og er samþykkið háð því að leyfishafi skili til Umhverfis- og orkustofnunar greinargerð um niðurstöður vöktunar á viðbrögðum grunnvatnsgeymis við nýtingu þar sem sýnt er fram á að grunnvatnsgeymir þoli aukna vinnslu. Gögn sem þurfa að fylgja með umsókn um aukna vatnsnýtingu eru m.a. uppfært rennslislíkan og uppfært áhrifamat vatnshlota.

¹ [Leiðbeiningar um litlar fráveitur, október 2022 - útgáfa 2 \(desember 2024\)](#)

² <https://vefskrar.orkustofnun.is/utgefin-leyfi/2024/Leyfi-OS-2024-L004-01.pdf>

Umhverfis- og orkustofnun telur að, þar til frekari vöktunargögn liggja fyrir um áhrif af nýtingu Laxeyjar hf. á grunnvatn sem þegar hefur fengist leyfi fyrir, þá sé óljóst hvort forsendur séu fyrir frekari grunnvatnsnýtingu félagsins á svæðinu. Samkvæmt 17. gr. auðlindalaga nr. 57/1998 þarf nýting að vera með þeim hætti að að tekið sé tillit til umhverfissjónarmiða, nýting auðlindanna sé hagkvæm frá þjóðhagslegu sjónarmiði og tekið sé tillit til nýtingar sem þegar er hafin í næsta nágrenni.

Einnig er í gildi starfsleyfi Umhverfis- og orkustofnunar sem tekur til landeldis á laxfiskum í Viðlagafjöru í Vestmannaeyjum með allt að 7.000 tonna lífmassa á hverjum tíma.³ Stofnunin bendir á að ef breyting verður á umfangi starfseminnar þarf að sækja um breytingu á starfsleyfi til stofnunarinnar. Jafnframt bendir stofnunin á að breyting á starfsleyfi þarf að vera í samræmi við matsskylduákvörðun eða álit um umhverfismat framkvæmdar, eftir því sem við á, sbr. lög nr. 111/2021 um umhverfismat framkvæmda og áætlaða.

Þar sem stofnunin veitir starfsleyfi fyrir fiskeldi starfseminnar á grundvelli II. viðauka laga nr. 7/1998 um hollustuhætti og mengunarvarnir veitir stofnunin jafnframt leyfi fyrir meðhöndlun seyru, þ.m.t. flutningur, notkun og hreinsun á grundvelli 67. tl. IV. viðauka laganna.

Á bls. 43 í umhverfismatsskýrslunni er vitnað í reglugerð um fráveitur og skólp nr. 798/1999 en hún var brottfelld með reglugerð nr. 1450/2025 um fráveitur og skólphreinsun. Með setningu reglugerðarinnar varð sú breyting að ef starfsemi er starfsleyfisskyld hjá Umhverfis- og orkustofnun veitir stofnunin jafnframt leyfi fyrir fráveitu- og hreinsibúnaði.

Fram kemur í umhverfismatsskýrslunni að varaafsstöðvar verða samtals tíu á svæðinu og þjóna þær straumpörf stöðvarinnar við straumleysi frá dreifikerfi Landsnets. Áætluð heildar aflþörf er um 30 MW. Umhverfis- og orkustofnun vekur athygli á því að stofnunin veitir nú starfsleyfi fyrir virkjanir og orkuveitur yfir 1 MW.

Borholur og vatnsmiðlun, vatnsnýting

Fram kemur í umhverfismatsskýrslunni að reiknað sé með að þörf sé á 74 borholum til að anna vatnspörf eldisins. Umhverfis- og orkustofnun bendir á að fylgja skal reglum um skráningu, hönnun og frágang borholna, sem og skil á upplýsingum til Umhverfis- og orkustofnunar, nr. OS-2019-R01-01.⁴

Í gr. 3.6 *Vatnstaka, vatnskerfi og vatnsnýting* kemur fram að áætluð þörf jarðsjávar, miðað við fulla vinnslu, sé um 28.000 l/sek (28 m³/sek) og að gert sé ráð fyrir um 70-75% endurnýtingu vatns. Jafnframt kemur fram að ferskvatn verði framleitt með því að breyta jarðsjó í ferskvatn, allt að 4.000 m³/dag.

³ <https://vefskrar.orkustofnun.is/utgefin-leyfi/2024/Starfsleyfi-UST-2024-L012-01.pdf>

⁴ [Reglur um skráningu, hönnun og frágang borholna, sem og skil á upplýsingum til Umhverfis- og orkustofnunar, nr. OS-2019-R01-01.](#)

Í töflu 1.3. í umhverfismatsskýrslunni kemur hins vegar fram: „Við frekari skoðun telur framkvæmdaraðili ekki raunhæft að bera saman mismunandi tækni m.t.t. endurnýtingar á sjó“. Af framsetningu skýrslunnar er ekki fyllilega ljóst hvort að til standi að endurnýta sjó að hluta eða hvort að fallið hafi verið frá þeim áformum.

Umhverfis- og orkustofnun bendir á að í umhverfismatsskýrslunni kemur einnig fram að áætluð heildarvatnspörf sé 28,0 m³/sek og að hámarks sjóvatnstaka verði 28 m³/sek miðað við 42.000 tonna ársframleiðslu. Stofnunin telur ekki nægilega skýrt hvernig þessi áætlaða sjóvatnstaka samræmist því að 70–75 % eldisvatns verði endurnýtt. Að mati Umhverfis- og orkustofnunar þarf að skýra betur hvernig fyrirhuguð endurnýting eldisvatns samræmist áætlaðri sjóvatnstöku.

Virðingarfyllst,

Edda Sigríður Freysteinsdóttir

Teymi leyfa og umsagna

Kristín Björk Birgisdóttir

Teymi leyfa og umsagna